

Obsah

Předmluva	9
1. Počátky spolkového života a první pokusy o založení jednotné novinářské organizace	11
1.1 Počátky spolkové činnosti novinářů v českých zemích ve 2. polovině 19. století	11
1.2 Prudký rozvoj spolkové činnosti v českých zemích v 1. polovině 20. století	15
2. Poválečné formování nové organizace	28
2.1 Vytvoření jednotné novinářské organizace	28
2.2 Formování koncepce poválečné novinářské organizace v období okupace	33
2.3 Činnost novinářské odbojové skupiny v období Pražského povstání	40
2.4 Přípravy nových tiskových pořádků v prvních dnech svobody	49
2.5 Poválečné konstituování vazeb mezi novinářskou organizací a ministerstvem informací a osvěty	54
2.6 Úvodní fáze poválečného budování nové novinářské organizace od května 1945 do března 1946	58
3. Valné shromáždění Svazu českých novinářů 17. 3. 1946	66
3.1 Projev předsedy přípravného výboru SČN Jaroslava Vozky	67
3.2 Projev ministra informací Václava Kopeckého	70
3.3 Projev jednatele SČN Karla Zierise	78
3.4 Otázka vztahu mezi Svazem českých novinářů a Ústřední radou odborů (ÚRO)	81
4. Poválečná očista v rámci Svazu českých novinářů	86
4.1 Společenská, politická a právní východiska poválečného potrestání novinářů působících v legálním protektorátním tisku	86

4.3	Koncepce očisty novinářského stavu	95
4.4	Průběh očisty v rámci novinářské organizace	99
4.5	Bilance činnosti očištné komise SČN od května 1945 do března 1946	106
4.6	Dozvuky očisty v činnosti novinářské organizace do února 1948	115
4.7	Podoby trestání novinářské kolaborace v dalších evropských zemích	119
5.	Účast svazu na vytváření poválečné mediální legislativy	124
5.1	Přípravy návrhu nového tiskového zákona po květnu 1945	124
5.2	Rozdělení návrhu tiskového zákona na dvě samostatné legislativní normy	130
5.3	Projednávání návrhu zákona o postavení redaktorů a o Svazech novinářů v poslanecké sněmovně	134
5.4	Prezidentské veto a návrat zákona na půdu parlamentu	141
6.	Sdružení vězněných novinářů	143
6.1	Ustavení výboru SVN v březnu 1946	145
6.2	Sociální a charitativní činnost	147
7.	Obnovení mezinárodních aktivit novinářské organizace po druhé světové válce	156
7.1	Sjezd Mezinárodní organizace novinářů v Praze	156
7.2	Průběh II. sjezdu MON konaného v Praze ve dnech 3.–6. 6. 1947	163
7.3	Vliv mezinárodní politické situace na sjezdová jednání a jejich odraz v českých i světových médiích	166
7.4	Hodnocení organizace sjezdu a jeho důsledky pro svazové hospodářství	171
7.5	Další drobnější aktivity SČN na mezinárodním poli	172
8.	Majetkové poměry svazu v letech 1945–1948	174
8.1	Stalinova třída číslo 3 a 5	175
8.2	Rekreační objekty ve správě SČN	181
8.3	Zámek Roztěž u Kutné Hory	182
8.4	Dům v Karlových Varech	189
8.5	Kramářova vila ve Vysokém nad Jizerou	192
9.	Podíl Svazu českých novinářů na ustavení vysokoškolského studia žurnalistiky v letech 1945–1948	194
10.	Úloha novinářské organizace při únorových událostech roku 1948	205
10.1	Situace v SČN v předvečer únorového převratu	206
10.2	Svaz novinářů ve dnech únorové krize roku 1948	211

10.3 Ustavení a činnost Akčního výboru SČN	212
10.4 Bilance očisty svazu novinářů po Únoru 1948	219
Slovo závěrem	221
Obrazová příloha	225
Summary	241
Seznam zkratk	246
Přílohy	248
Použité prameny a literatura	255
Jmenný rejstřík	261

Tato publikace vznikla jako autorova disertační práce v rámci studia na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Pokouší se zachytit období rekonstrukce a budování novinářského společenství života od konce nacistické okupace do komunistického převratu v únoru 1948. Ačkoliv zachycuje jen velmi krátký časový úsek z bohaté historie českých i slovenských spolků, domníváme se, že jde o období zcela zásadní. Změny, které organizace v tomto období prodělala pod tlakem svých i vnějších podmínek, v krizi, na které se podílela, či které dokonce sama vytvořila, jsou velmi zajímavé. Zkoumáme-li je v kontextu období před a po, totiž též měly často dalekosáhlé důsledky pro vývoj českých (a slováckých) i slovenských) médií pro následujících 40 let a do jisté míry ovlivněly spolkový život českých novinářů i média samotná do dnes.

Zapobíhá předcházení pramenů také autorova motivace v výzkumu především tématu a z jeho následněmu vstupu do podoby rozsáhlejšího odborného textu. Zájem však logicky navazoval na autorovy badatelské a publikační pokusy soustředěné na předcházející období historie české novinářské organizace a českých médií vůbec, na období Protektorátu Čechy a Morava. Léta okupace měla samozřejmě na poválečné období zcela zásadní vliv a při zkoumání doby poválečné se nelze bez předchozích znalostí zcela období Protektorátu obejít. Jedná se znalosti předchozího období lze totiž pochopit nejen vývoj v letech 1945–1948, ale také vývoj v následující etapě. Česká společnost se však po válce nevyvíjela pouze v období okupace, ale – byť v poněkud omezenější míře – i v období meziválečném.

Ačkoliv se obnoveny československy stát po válce hlásil k masarykovským tradicím první republiky, jeho faktické kroky se téměř veškeré v mnohém vzdalovaly. V kontrastu k netřetvá odsazení období Protektorátu pak působí skutečnost, že řada postupů a metod, které byly